

Tájékoztató

**Családi és hasonló kis létszámú bölcsődék kialakításának,
engedélyezésének tűzvédelmi szempontjai**

**BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság
2023. 01. 30.**

Szakmai tájékoztató a családi és hasonló kis létszámú bölcsődék kialakításának, engedélyezésének tűzvédelmi szempontjairól

A tájékoztató ismerteti a családi bölcsődék kialakításával, illetve engedélyezésével összefüggő tűzvédelmi szempontokat. Az ismertetett szempontok figyelembe vehetőek a mini bölcsőde és a munkahelyi bölcsőde létesítése, valamint engedélyezése során is, ugyanakkor nem vonatkoznak a normál bölcsődékre, illetve az óvodákra.

I. Engedélyezés

1. A családi bölcsődék működésével (nyilvántartásba való bejegyzéssel, adatmódosítással) összefüggő engedélyezési eljárásokban az illetékes katasztrófavédelmi kirendeltség működik közre tűzvédelmi szakhatóságként, *az egyes közérdeken alapuló kényszerítő indok alapján eljáró szakhatóságok kijelöléséről szóló 531/2017. (XII. 29.) Korm. rendelet* (<https://njt.hu/jogszabaly/2017-531-20-22>) 1. melléklet 15. táblázatában foglalt esetekben. A kirendeltségek illetékességi területét a *43/2011. (XI. 30.) BM rendelet* (<https://njt.hu/jogszabaly/2011-43-20-0A>), elérhetőségüket a vármegyei/fővárosi katasztrófavédelmi igazgatóság honlapja tartalmazza.
2. Az Országos Tűzvédelmi Szabályzatról szóló *54/2014. (XII. 5.) BM rendeletben* (a továbbiakban: OTSZ; <https://njt.hu/jogszabaly/2014-54-20-0A>) előírt tűzvédelmi követelmények teljesítése és a hatósági eljárás gördülékeny lefolytatása céljából javasolt az előzetes – személyes vagy online módon megtartott – egyeztetés az illetékes katasztrófavédelmi kirendeltség hatósági osztályával. A családi bölcsőde meglévő épületen belüli elhelyezése esetében fontos az átalakítás mértékének, körének figyelembevétele a betartandó követelmények megválasztásánál – ami ugyancsak az egyeztetés tárgyát képezheti.
Szintén javasolt az egyeztetés abban az esetben, ha az eljárásban nem kerül sor a tűzvédelmi szakhatóság bevonására (pl. ha egy lakásban egy családi bölcsődét helyeznek el és a gondozott gyermekek száma a saját, napközbeni ellátást máshol igénybe nem vevő gyermekeket és az időszakos gyermekfelügyelet keretében ellátott gyermekeket is beleszámítva sem haladja meg a nyolc főt).
Lehetőség van helyszíni egyeztetés megtartására is a családi bölcsődét befogadó épület(rész) területén.
3. A családi bölcsőde elhelyezése, kialakítása esetén a befogadó épület kialakítását, tűzvédelmi jellemzőit, a családi bölcsődére vonatkozó tűzvédelmi követelmények teljesülését vizsgálni szükséges. A tűzvédelmi követelmények előzetes tisztázása, illetve teljesülésük előzetes – tűzvédelmi szakember általi – kontrollja nélkül előfordulhat, hogy az esetleges hiányosság csak az engedélyezési eljárás során, a tűzvédelmi szakhatóság észrevétele alapján derül ki. Ennek elkerülése céljából javasolt – különösen meglévő épületben történő elhelyezésnél – építésügyi tűzvédelmi tervező vagy építész tűzvédelmi szakértő igénybevétele. Az építésügyi tűzvédelmi tervezők névsora a Magyar Mérnöki Kamara honlapján, a névjegyzékben, az építész tűzvédelmi szakértők névsora a BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság honlapján érhető el:
<https://www.mmk.hu/kereses/tagok>
<https://www.katasztrofavedelem.hu/33855/tuzvedelmi-szakertoi-tevekenysseggel-kapcsolatos-ugyek>

4. Az engedélyezés során a tűzvédelmi szakhatóság elsősorban az alábbiakat vizsgálja:

Vizsgált szempont	Üzemeltető által biztosítandó alátámasztó irat, dokumentum
a családi bölcsőde elhelyezkedése, kialakítása megfelel-e az OTSZ létesítési követelményeinek	- használatbavételi engedély - tűzvédelmi jellemzőket ismertető dokumentáció a családi bölcsődét befogadó épületről, épületrészről <u>szükség szerint</u> - rajzok (alaprészrajz, helyszínrajz, stb.) <u>szükség szerint</u>
eltérési engedély (ld. 5. pont) esetén az abban foglaltak teljesülése	
kiürítés: - kiürítési útvonalak, nyílászárók akadálytalan használatának biztosítottsága - a gyermekek mentését biztosító dolgozók létszáma	- üzemeltető nyilatkozata a gyermekek és a mentést biztosító személyek létszámáról
tűzoltó beavatkozási feltételek biztosítottsága: - megközelíthetőség tűzoltó gépjárművel - közművek elzáró szerelvényeinek megléte, feliratozása (beleértve az épület napemeleinek leválasztását biztosító kapcsolót és jelölését) - oltóvízellátás biztosítottsága	- az oltóvízellátást alátámasztó irat <u>szükség szerint</u>
tűzvédelmi eszközök, berendezések megléte, megfelelősége, az időszakos ellenőrzések, felülvizsgálatok, karbantartások elvégzése: - tűzoltó készülék* - biztonsági világítás (ha létesült) - tűzjelző berendezés (ha létesült) - egyéb	- tűzoltó készülékek nyilvántartása - üzemeltetői ellenőrzésről, felülvizsgálatokról, karbantartásokról készített dokumentáció (tűzvédelmi üzemeltetési napló)
villamos berendezések megfelelősége	- villamos berendezések érvényes felülvizsgálati dokumentációja - felülvizsgálat keretében feltárt hibák javításának igazolása
villámvédelem megfelelősége	- villámvédelmi kockázatkezelés - villámhárító érvényes felülvizsgálati dokumentációja - felülvizsgálat keretében feltárt hibák javításának igazolása
tűzvédelmi használati szabályok betartása*	- Tűzvédelmi Szabályzat (5-nél több munkavállaló esetén, beleértve a munkavégzésben résztvevő családtagokat is) - Tűzriadó Terv (a Tűzvédelmi Szabályzat melléklete) - Tűzriadó Terv évenkénti gyakoroltatásáról készített feljegyzés/jegyzőkönyv
dolgozók tűzvédelmi oktatásának igazolása*	- tűzvédelmi oktatási napló - beépített tűzjelző berendezés megléte esetén a tűzjelző központ felügyeletét ellátó személyek oktatásának igazolása

A *-gal jelölt szempontok nem feltételei a szakhatósági hozzájárulás megadásának, de azokat legkésőbb a működés megkezdéséig teljesíteni és a teljesítést a tűzvédelmi szakhatóság részére igazolni kell, illetve azok teljesülését a szakhatóság ellenőrzés keretében vizsgálhatja.

A helyi sajátosságok függvényében a táblázatban feltüntetettekén kívül további szempontok vizsgálatára is szükség lehet. A szükség szerint biztosítandó dokumentumok körét javasolt előzetesen egyeztetni a tűzvédelmi szakhatósággal.

A felsorolt dokumentumok meglétének, tartalmának hatóság általi áttekintését, ellenőrzését elősegíti és gyorsítja, ha a kérelem kormányhivatalhoz való benyújtásával egyidejűleg a felsorolt iratokat, nyilatkozatokat megküldik a tűzvédelmi szakhatóságnak.

5. Abban az esetben, ha a családi bölcsőde tervezett elhelyezése, kialakítása nem felel meg az OTSZ-ben megfogalmazott tűzvédelmi követelményeknek, lehetőség van eltérési engedély iránti kérelem benyújtására. Az eltérési engedély megadásának feltétele, hogy a kérelmező igazolja az OTSZ-ben meghatározott védelmi célok teljesülését (elsősorban a gyermekek menekülésének, mentésének biztosítását) és a legalább azonos biztonsági szintet.

Az eltérési engedélyezési eljárást a *tűzvédelmi hatósági eljárások általános és különös szabályairól* szóló 489/2017. (XII. 29.) Korm. rendelet (<https://njt.hu/jogszabaly/2017-489-20-22>) 4. §-ában foglaltak alapján folytatja le:

- létesítési előírástól való eltérés esetén a BM OKF,
- tűzoltósági beavatkozással, illetve használatlaltal kapcsolatos eltérés esetén az illetékes vármegyei/fővárosi katasztrófavédelmi igazgatóság.

A tűzoltósági beavatkozással kapcsolatos követelményeket az OTSZ IX. fejezete, a használatlaltal összefüggő követelményeket az OTSZ XVIII-XX. fejezete tartalmazza. Az OTSZ többi rendelkezése létesítési előírásnak minősül.

A 489/2017. (XII. 29.) Korm. rendelet 4. § (1) bekezdése felsorolja azokat az OTSZ-rendeleteket, amelyek alól nem adható eltérési engedély.

Az eltérési engedélyezéssel kapcsolatban a BM OKF honlapján olvasható ismertetés:

<https://www.katasztrofavedelem.hu/application/uploads/documents/2021-07/75813.pdf>

Eltérési engedélyezési eljárást megelőzően javasolt az egyeztetés a BM OKF Tűzmegelőzési Főosztályával (<https://www.katasztrofavedelem.hu/129/hatosagi-elkerhetosegek>).

II. A családi bölcsődék tűzvédelme

1. A családi bölcsőde kis létszámú gyermekcsoport napközbeni ellátását családszerű körülmények között biztosító rendeltetés, ami tűzvédelmi szempontból a lakófunkció és a hagyományos bölcsőde között helyezkedik el, az ellátott gyermekek létszámát és életkorát tekintve. A *személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről* szóló 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet (a továbbiakban: NM rendelet; <https://njt.hu/jogszabaly/1998-15-20-3D>) 51/F. §-a határozza meg az ellátható gyermekek létszámát:

„51/F. § (1) A családi bölcsődében - a (2) és (3) bekezdésben meghatározott kivétellel, a saját, napközbeni ellátást máshol igénybe nem vevő gyermeket is beszámítva - legfeljebb öt gyermek nevelhető, gondozható.

(2) A családi bölcsődében, ha

a) egy sajátos nevelési igényű, illetve korai fejlesztésre és gondozásra jogosult gyermeket látnak el, legfeljebb négy gyermek,

b) kizárólag sajátos nevelési igényű, illetve korai fejlesztésre és gondozásra jogosult gyermeket látnak el, legfeljebb két gyermek nevelhető, gondozható.

(3) A családi bölcsődében, ha a bölcsődei szolgáltatást nyújtó személy mellett segítő személyt is alkalmaznak, és

- a) sajátos nevelési igényű, illetve korai fejlesztésre és gondozásra jogosult gyermeket nem látnak el, legfeljebb nyolc gyermek,
- b) egy sajátos nevelési igényű, illetve korai fejlesztésre és gondozásra jogosult gyermeket látnak el, legfeljebb hét gyermek,
- c) két sajátos nevelési igényű, illetve korai fejlesztésre és gondozásra jogosult gyermeket látnak el, legfeljebb hat gyermek,
- d) három sajátos nevelési igényű, illetve korai fejlesztésre és gondozásra jogosult gyermeket látnak el, legfeljebb öt gyermek,
- e) kizárólag sajátos nevelési igényű, illetve korai fejlesztésre és gondozásra jogosult gyermeket látnak el, legfeljebb négy gyermek nevelhető, gondozható.”

2. Az egy csoportban felügyelt gyermekek egyidejű jelenléte az életkor és létszám alapján nagyobb kockázatot jelent, mint az egy lakásban élő nagycsalád esetében, hiszen az egy családon belüli gyermekek életkora jellemzően nagyobb mértékben eltérő. Fontos szempont a menekülési képesség is: a 3 év alatti korosztály esetében elsősorban a mentést kell biztosítani, a gyermekeket felügyelő felnőttekre alapozva.

Mindezen többletkockázat és a családi napközire vonatkozó előzményszabályozás figyelembevételével teremtette meg az OTSZ azt a lehetőséget, hogy a kialakítás során a lakórendeltetésre vonatkozó tűzvédelmi követelményeket érvényesítsék, meghatározva az elfogadható létszamarányt (emeleten: létszámot):

„38. § (5) A jellemzően 6 év alatti gyermekek napközbeni ellátására szolgáló rendeltetés esetében a lakó rendeltetésre vonatkozó általános tűzvédelmi követelményeket kell betartani, ha

a) a gyermekek ellátására szolgáló helyiséget az alagsorban, földszinten, kijárat szinten helyezik el, valamint a gyermekek és a gyermekek felügyeletét, szükség szerinti mentését ellátó személyek aránya legfeljebb 5:1,

b) a gyermekek ellátására szolgáló helyiséget az alagsor, földszint, kijárat szint feletti következő, az annál legfeljebb 7,0 méterrel magasabban elhelyezkedő szinten helyezik el, a gyermekek felügyeletét, szükség szerinti mentését ellátó személyek száma legalább 2 fő, a gyermekek száma legfeljebb 5 fő,

és a felügyeletet, mentést ellátó személyek folyamatosan a gyermekekkel vannak.”

Az OTSZ 38. § (5) bekezdése alkalmazható a családi bölcsődén kívül a mini bölcsődére és a munkahelyi bölcsődére is, de nem vonatkozik a „normál” bölcsődére, valamint az óvodára.

3. Abban az esetben, ha a nyilvántartásba történő bejegyzésre irányuló eljárás – a tűzvédelmi szakhatóság közreműködése – során még nem áll rendelkezésre a 2. pont szerint elégséges számú alkalmazott (a gyermekek felügyeletét, szükség szerinti mentését ellátó személy), akkor a kérelmezőnek nyilatkoznia kell arról, hogy a működés megkezdéséig biztosítja a megfelelő alkalmazotti létszámot. A tűzvédelmi szempontból szükséges létszám meglétét a tűzvédelmi hatóság az üzemeltetés során ellenőrzés keretében vizsgálhatja.
4. Az OTSZ nem korlátozza az egy önálló rendeltetési egységen belül elhelyezhető családi bölcsődék számát (az NM rendelet 51/J. § (2) bekezdése lehetőséget ad arra, hogy egy épületben működő több családi bölcsőde esetén legfeljebb három családi bölcsőde közösen használjon konyhát, valamint fürdőszobát). Javasolt ugyanakkor, hogy az egy önálló rendeltetési egységen belül elhelyezni kívánt családi bölcsődék száma lehetőség szerint ne haladja meg a hármat, valamint a több családi bölcsődei csoport elhelyezése esetén a gyermekek tartózkodására szolgáló helyiségek kiürítése a kiürítés első szakaszában biztosított legyen.

5. A családi bölcsődét befogadó épület villámvédelmét az alábbiak szerint kell biztosítani (a lakórendeltetésre vonatkozó követelményekből kiindulva):
- a) A villámvédelem létesítése nem kötelező, ha az OTSZ 144. §-ában foglalt kivételeknek megfeleltethető az épület, azaz:
 - az épület terepszintű csatlakozásának legalsó és a tetőfedés legmagasabb pontja közötti magasságkülönbség legfeljebb 10 m és
 - az épület legfeljebb egy önálló rendeltetési egységet – lakást – foglal magába (családi ház kategória) vagy egymás mellett, egyalakos épületrészekből áll (sorházaszerű kialakítás).
 - b) Abban az esetben, ha egy önálló rendeltetési egységen, lakáson, lakóegységen belül több családi bölcsődét alakítanak ki, akkor az egy lakás – egy család arány tűzvédelmi szempontból kedvezőtlenül megváltozik, gyakorlati szempontból közelíthet a hagyományos bölcsődéhez. Az OTSZ 144. §-a a kivételek meghatározásánál lakásokat, lakóegységeket vesz alapul és ennek figyelembevételével tesz engedményt a villámvédelem elhagyásával. A villámvédelem nélküli kialakítás eltérő (nagyobb) veszélyeztetettséget okozhat a családra jellemző létszámot túllépő, a normál bölcsődéhez közelítő létszám – egy lakáson belül több családi bölcsőde – esetén. Ezek figyelembevételével szükséges a villámvédelem vizsgálata (villámvédelmi kockázatkezelés elvégzése) és annak eredményétől függően kialakítása akkor, ha az egy önálló rendeltetési egységen, lakáson, lakóegységen belüli összesített gyermeklétszám eléri a 12 főt. A villámvédelmi kockázatkezelés elkészítése során a pánikkal, illetve a menekülési képességgel összefüggő h_z faktor meghatározható az enyhébb, „nincs rendkívüli veszélyeztetés” kategória alapján (MSZ EN 62305-2:2012 szabvány C melléklet, C.6 táblázat).
6. Javasolt a családi bölcsőde kialakítása esetén a füstérzékelő (ún. home detektor vagy füstriasztó) felszerelése, továbbá a nyitott égésterű tüzelőberendezéssel üzemelő családi bölcsőde esetén szén-monoxid érzékelőt kell telepíteni a tüzelőberendezés helyiségében. Az alkalmazható és a nem alkalmazható szén-monoxid érzékelők listája a katasztrófavédelem honlapján elérhető (<https://katasztrofavedelem.hu/33883/szen-monoxid-erzekelok>).
- A füstérzékelők közül olyan eszköz beszerzése javasolt, amely megfelel az *MSZ EN 14604:2006 Füstriasztóeszközök* c. nemzeti szabványnak. Több füstérzékelő telepítése esetén érdemes megfontolni a hálózatba köthető érzékelők alkalmazását (az egyik érzékelő jelzése esetén valamennyi érzékelő riasztási állapotba kerül és hangjelzést ad ki).
7. Több családi bölcsődét befogadó épület, önálló rendeltetési egység esetében érdemes megfontolni a beépített tűzjelző berendezés létesítését, különösen akkor, ha a családi bölcsődei rendeltetés összesített alapterülete meghaladja az 500 m²-t. A tűzjelző berendezés létesítésére a tűzvédelmi hatóság kötelezheti az üzemeltetőt abban az esetben, ha az épületben tartózkodók biztonságára, a tűzoltóság vonulási távolságára tekintettel indokoltnak tartja a kiépítést (az OTSZ 154. § (1) bekezdés b) pontja alapján).